

MATINAL LITERÀRIA 2025

Caminar, un estil de vida

Santuari del Far (La Selva)
SEAS 8 de maig de 2025

Dossier de Romi Porredon

*Caminante, son tus huellas
el camino y nada más;
Caminante, no hay camino,
se hace camino al andar.*

*Antonio Machado
(Campos de Castilla)*

A tall d'introducció

La Matinal Literària d'aquest any 2025 és especial. No hem volgut tirar com és sovint habitual de les efemèrides i commemoracions que promou la Generalitat dedicades a esdeveniments i personalitats històriques, artístiques, científiques o culturals que han deixat empremta en el patrimoni col·lectiu dels catalans.

Aquest 2025, a la SEAS, en teníem una de molt nostra i prou significativa: és l'any que celebrem els 50 anys de l'activitat dels Cicles temàtics. Una activitat peculiar que comprèn alhora una conferència que va acompanyada de la sortida corresponent i que, al llarg de tots aquests anys que van del febrer de 1975 al maig de 2025, sumen la sorprenent xifra de 373 conferències i 443 sortides.

Era clar, doncs, que calia aprofitar l'avinentsa i dedicar la Matinal literària a la filosofia del sentit més profund del fet de **caminar**. Una filosofia que ens identifica com a secció excursionista perquè sempre ens ha mogut el fet de caminar a peu per conèixer el nostre territori, la nostra història i descobrir les meravelles de la natura. *L'excursionisme és la universitat del poble* -deia Pau Vila. I és que l'ànima d'una excursió és l'expressió més pura de la llibertat per a pensar, sentir i fer el que un desitgi.

Tal com escriu David Le Breton al llibre *Caminar la vida*: “*en les nostres societats materialistes, el caminar és una immersió en si mateix per l'espai d'unes hores o d'unes setmanes, una desconexió de les inquietuds quotidianes que reconcilia la vida contemplativa amb el moviment, el pensament amb l'esforç, la interioritat amb la cura constant del terreny, l'atenció al medi amb la preocupació pels altres*”.

Així doncs, és per aquesta raó que aquest dossier va dedicat a conèixer aquesta filosofia de vida a través de textos d'autors com Henry David Thoreau, Jean-Jacques Rousseau o Joan Maragall que no només han escrit sobre el tema, sinó que n'han fet una manera de viure la seva existència.

ANTOLOGIA DE TEXTOS

BLOC 1 Caminar, una filosofia

TEXT 1

Caminar no és cap esport.

L'esport és una qüestió de tècniques i de regles, de marcadors i de competicions, una qüestió que necessita un aprenentatge: conèixer les posicions, incorporar els bons gestos. Després, molt temps més tard, venen la improvisació i el talent. L'esport són els marcadors: Quina és la teva posició? Quin és el teu temps? Quin resultat? Sempre la mateixa diferència entre vencedor i vençut, com a la guerra.

Caminar no és cap esport. Posar un peu davant de l'altre és un joc d'infants. No dona cap resultat, cap xifra: el caminador us dirà quin camí ha fet, en quin sender trobareu el millor paisatge, la vista que es troba des de tal promontori.

Malgrat això, s'ha intentat de crear un nou mercat d'accessoris: sabates revolucionàries, mitjons increïbles, motxilles molt eficaçes, pantalons que fan meravelles... S'intenta fer-li entrar l'esperit de l'esport: ja no es camina, es fa un *trekking*. Es venen bastons perfilats que fan que els caminants semblin esquiadors estranys. Però això no acaba d'imposar-se. Això no es pot imposar.

No s'ha trobat res millor que la marxa per anar més lentament. Per marxar, només calen dues cames. La resta és sobrer. Que voleu anar més de pressa? Llavors no camineu, feu una altra cosa: rodeu, patineu, voleu. No camineu pas. Caminant només hi ha una marca que compta: la intensitat del cel, l'esclat dels paisatges. Caminar no és cap esport.

Frédéric Gros

TEXT 2

Vull dir unes paraules a favor de la Naturalesa, de la llibertat absoluta i de l'estat salvatge, en contrast amb una llibertat i una cultura només civils; vull considerar l'home com un habitant, o com una part essencial de la Naturalesa, més que com un membre de la societat. Vull fer una declaració radical, encara que sigui emfàtica, perquè ja hi ha prou defensors de la civilització.

Només he conegut, al llarg de la meua vida, una o dues persones que entenguessin què era l'art de caminar, és a dir, l'art de fer camí. Perquè cada caminada és una mena de croada que predica un Pere l'Ermità que portem dins per tal que avancem i arrabassem Terra Santa de les mans dels infidels. No som altra cosa que croats porucs, fins i tot els caminants d'avui, que no comencem projectes infinits i perseverants. Les nostres expedicions només consisteixen a anar fer un volt i girar cua al capvespre per tornar a la vella llar d'on havíem sortit. La meitat de la passejada és el retorn sobre les nostres passes. Hauríem d'avançar sempre, fins a la més petita de les passejades, a l'atzar, amb un autèntic esperit aventurer i immortal, com si no haguéssim de tornar mai i estiguéssim preparats perquè només tornessin als nostres reialmes els nostres cors embalsamats com a relíquies. Si estàs disposat a abandonar el pare i la mare, el germà i la germana, la dona, els fills i els amics, i a no veure'ls mai més, si has pagat els teus deutes, has fet testament, has deixat els teus assumptes arreglats i ets un home lliure, llavors estàs preparat per caminar.

Henry David Thoreau

TEXT 3

El caminar és una obertura al món. Restitueix en l'home el feliç sentiment de la seva existència. Ho submergeix en una forma activa de meditació que requereix una sensorialitat plena. De vegades, un torna de la caminada transformat, més inclinat a gaudir del temps que a sotmetre's a la urgència que preval en les nostres existències contemporànies. Caminar és viure el cos, provisionalment o indefinida. Recórrer al bosc, a les rutes o als senders, no ens eximeix de la nostra responsabilitat, cada vegada més gran, amb els desordres del món, però ens permet recobrar l'alè, foragitar els sentits, renovar la curiositat. El caminar és sovint un rodeig per retrobar-se amb un mateix.

Caminar, en el context del món contemporani, podria suposar una forma de nostàlgia o de resistència. Els senderistes, per exemple, són individus singulars que accepten passar hores o dies fora del seu automòbil per aventurar-se corporalment en la nuesa del món. La marxa és llavors el triomf del cos, amb tonalitats diferents segons el grau de llibertat del senderista. És així mateix propícia al desenvolupament d'una filosofia elemental de l'existència basada en una sèrie de petites coses; condueix durant un instant que el viatger s'interrogui sobre si mateix, sobre la seva relació amb la natura o amb els altres, que mediti, també, sobre un bon nombre de qüestions inesperades. El vagar sembla un anacronisme en un món en què regna l'home apressat. Una drecera en el ritme desenfrenat de les nostres vides, una manera adequada de prendre distància.

Quan camines, mous més que el cos: mous la ment, l'esperit, tot el sistema de l'ésser. A mesura que travesses la distància espacial, guanyes una distància espiritual vital amb la qual pots veure de nou els problemes que aguaiten el teu dia, la teva feina, la teva vida. Els caminants busquen el seu lloc al món i sovint el troben. I el caminar sana. És un remei contra la malenconia, contra les tristeses, fins i tot contra certes malalties. Es parla molt, ara, de la resiliència. Jo prefereixo la paraula resistència, més combativa. Caminar és resistir.

David Le Breton

BLOC 2 L'excursionisme, una manera de caminar.

TEXT 4

Només he viatjat a peu durant la meua joventut i sempre amb delícia. Però els deures, els afers i un equipatge al coll m'han forçat a portar-me com un senyor i agafar cotxes, on pujava amb les preocupacions que m'atabalaven, les vergonyes i les molèsties. Quan anava a peu només sentia el plaer de caminar, sobre els cotxes només tenia la necessitat d'arribar. Mai no he pensat tant, existit tant, viscut tant, estat tant jo mateix, si puc dir-ho així, com en els viatges que vaig fer tot sol i a peu. Soc amo de la natura sencera; el meu cor, vagant d'objecte en objecte, es rodeja d'imatges alegres i s'emborratxa de sentiments deliciosos.

L'home que camina no està desfigurat per la cultura, l'educació i les arts. El bon salvatge és el d'abans dels llibres i els salons, el d'abans de les societats i el treball. No està saturat de cortesia i hipocresia, no té maldat i enveja.

Jean-Jacques Rousseau

TEXT 5

Excursió, per a nosaltres, habitants de la ciutat, vol dir principalment anar a fora ciutat, al camp i a sos llogarets, a les muntanyes solitàries, a lo que en diem natura en oposició a la ciutat obrada i habitada per gran munió d'homes, i al baf espiritual intens que se'n desprèn; no perquè això no sia també natura, sinó perquè allò ens-e sembla que està més a la vora de l'origen amb tota aquella majestuosa inconsciència dels començaments.

Doncs, una excursió, per a nosaltres, és quelcom d'exquisit, d'excitant. El nostre sentit, esmolat per la intensitat de la vida ciutadana, frueix de la natura primitiva amb un gran deler espiritual, com volent apoderar-se'n espiritualment i fer-la viure en nosaltres amb el ritme accelerat de la nostra sang enfebrada que li manlleva frescor, comunicant-li ardor. És un bany d'aigua fresca que prenem de tant en tant amb gran delit, mes no sense esgarripança.

Així mateix nosaltres de ciutat semblem orats d'amor davant la natura, que d'un cop de vista restem extasiats, i cada flor del camí ens dóna meravella, i una posta de sol ens fa plorar, i el pas d'un vol d'aucells, quina alegria!, i la muntanya mig emboirada ens és sublim misteri, i pugem a la congesta sols per a tocar la neu com criatures. I al costat nostre l'home de la natura resta quiet i serè i té ben poques paraules d'alabança: ell coneix bé les senyals del temps i els perills de les muntanyes, i els camins dreturers i les marrades, els amagatalls de les bèsties, les virtuts de les herbes i les fonts, i els llocs mellors per al repòs, i el nom de cada plec de les terres que aprop i lluny obira; però no en parla més de lo just ni en mostra cap desfici. Si parla d'un cim alt, diu senzillament que és alegre; si parla d'una font, que l'aigua és freda; d'un coll diu que n'és forta la pujada, que al cingle hi ha un mal pas, i que l'anar pel món vol delit i bona cama. No és pas que no ho estimi, ell, tot allò: ben segur més que nosaltres. Ningú com ell sap mastegar amb amor un bri d'herba, cap mà com la seva per a amanyagar una soca, i fins les pedres semblen coneixe'l quan amb el cap del bastó les colpeja com a un amic a qui toqués l'espatlla. Nosaltres, amb tot el nostre desfici, en un no res l'oblidem, la natura tan sobtadament aimada; mes ell, si el traieu del terror, tot seguit l'enyora i es decandeix, i fins a tornar-hi no sap lo que li passa.

Joan Maragall

TEXT 6

M'agrada viatjar, mare. Llevar-me de bon matí, quan la nit s'esberla pel cel de llevant, enfilat el camí que remunta la vall a contracorrent del riu, mentre la muntanya de la dreta s'acosta a la de l'esquerra, tan juntes que sembla impossible que ens puguem obrir pas entremig, doncs i tant si passarem, si hi ha lloc pel riu, també n'hi haurà pel camí, i pel riu sempre n'hi ha, de pas, per més que les muntanyes escanyen la vall mai aconseguixen escanyar-la del tot. I a la sortida del congost t'espera una vall oberta i lluminosa, i més amunt un altre congost, encara més estret, més ombrívol i eixordador i al final del trajecte, t'acollirà una fonda ben arreada d'aliments i matalassos per refer les forces, i un llum d'oli per repassar la jornada. No es pot demanar més a la vida.

Pep Coll

BIBLIOGRAFIA

- GROS, Frédéric, *Caminar, una filosofia*. Valls, Cossetània, 2021.
- LE BRETON, David, *Caminar la vida. La interminable geografia del caminante*. Madrid, Siruela, 2022.
- THOREAU, Henry David, *Caminar*. Barcelona, Angle, 2022.

CRÈDITS FOTOGRÀFICS

- Jordi Gironès
 - Portada (Els Vilars d'Arbeca, Les Garrigues, gener 2025)
 - pàg. 1 (Excursió a Fumanya, Berguedà, març 2025)
 - pàg. 6 (Serra de Malacara, Pujalt, La Segarra, abril 2025)
- Secció Jove
 - pàg. 2 (Ruta d'estiu al Comapedrosa, Andorra, agost 2023)
- Leonci Canals
 - pàg. 4 (Serra de les Lluernes, Montserrat, març 2025)
- Jordi de la Riva
 - pàg. 7 (Estanys de la Mainera, Pallars Sobirà, octubre 2024)